

**ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Фаховий медико-фармацевтичний коледж

Циклова комісія загальномедичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Фахового медико-фармацевтичного коледжу

Наталія ТВЕРДОХЛБ
«29» серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні циклової комісії загальномедичних дисциплін

Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Голова ЦК Марія КОВАЛЬЧУК

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ»**

Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма:	Сестринська справа
Освітня кваліфікація:	фаховий молодший бакалавр
Професійна кваліфікація:	сестра медична /брат медичний
Статус освітнього компонента:	обов'язковий
Форма навчання:	денна

Курс: 2,3

Семестр: 3,4,5

Обсяг кредитів ECTS: 10

Всього годин за навчальним планом: 300 год.

лекції: 60 год.

практичні заняття: 144 год.

самостійна робота студентів: 96 год.

Залік, екзамен

Київ 2025

Розробник(-и)силабусу освітнього компоненту:

КОВАЛЬЧУК Марія, викладач, кандидат медичних наук

Викладач:

КОВАЛЬЧУК Марія, викладач, кандидат медичних наук

Силабус розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії

Протокол №1 від 28.08.2025 р.

Голова циклової комісії Марія КОВАЛЬЧУК

Силабус перевірено

«29» 08 2025 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Катерина КАРДАВА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Фаховий медико-фармацевтичний коледж

Назва освітнього компоненту	Медсестринство у внутрішній медицині
Викладач(-і)	КОВАЛЬЧУК Марія Петрівна
Портфоліо викладача	https://orcid.org/ID0009-006-2407-572x
Контактний телефон	
Електронна адреса	vipdoctornaria@gmail.com
Сторінка освітнього компоненту на сайті	
Консультації	середа, 15.00-16.00

1. Коротка анотація до освітнього компонента

«МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ»

Загальномедична дисципліна «Медсестринство у внутрішній медицині» є нормативною дисципліною зі спеціальності – «Сестринська справа», що обґрунтовує навчання і формування сучасного наукового професійного компетентнісного світогляду в майбутніх середніх медичних фахівців з питань охорони громадського здоров'я населення в сфері охорони здоров'я України.

Підготовка конкурентно – спроможного, компетентнісного фахівця, здатного вирішувати клінічні ситуації на основі доказової медицини та приймати кваліфіковані практичні рішення в межах відповідної компетенції в системі охорони здоров'я України.

Навчальна дисципліна «Медсестринство у внутрішній медицині» - це обов'язкова компонента освітньо-професійної програми «Сестринська справа» підготовки фахового молодшого бакалавра. Дана компонента забезпечує набуття загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, що мають важливе значення для майбутніх медичних сестер, оскільки саме вони повинні вміти надавати кваліфіковану долікарську медичну допомогу, вміти виконувати медичні маніпуляції з діагностичною та лікувальною метою, користуватися медичною апаратурою, проводити лікувально-профілактичні заходи, догляд за пацієнтом, навчання пацієнта і його оточення, профілактика захворювань у внутрішній медицині.

Сучасні виклики охорони здоров'я в Україні, цифровізація системи охорони здоров'я розширення функцій в наданні медичних послуг, підготовки компетентнісних медичних працівників, а саме, середніх медичних працівників потребують створення нових підходів до проведення освітнього процесу на етапі до дипломної підготовки фахового молодшого бакалавра.

Вказати пріоритетні напрями розвитку сучасної медичної освіти в Україні та в міжнародному освітньому просторі .

Обґрунтування необхідності професійної фахової медичної підготовки на етапах реформування медичної галузі в Україні з урахуванням загальних тенденцій її розвитку в країнах ЄС, забезпечувати збалансованість теоретичної та практичної підготовки, належне відпрацювання практичних навичок, а також акцент на формування клінічного мислення, навичок комунікації, лідерства та між професійної взаємодії .

Висвітлити міждисциплінарні проблеми імплементації сучасного медичного законодавства в щоденну практичну діяльність фахівців у галузі охорони здоров'я з метою підвищення їхньої професійної компетенції у сфері медицини.

2. Мета навчальної дисципліни:

1. Вивчити і засвоїти теоретичні та практичні питання з певної дисципліни для формування професійних компетенцій для охорони та збереження здоров'я громадян України.

2. Навчитися розпізнавати і виявляти патологічні стани в здоров'ї населення при соматичних і інфекційних захворюваннях з позицій доказовості та сучасних тенденцій перебігу патологічного стану в організмі людини та за етіологічними ознаками.

3. Вивчити і відпрацювати практичні навички з відведених навчальних тем при обслуговуванні населення різних вікових груп.

4. Розширити і поглибити світогляд клінічного мислення основних захворювань дитячого та дорослого організму для проведення сестринського діагностичного пошуку в розпізнаванні відхилень в здоров'ї пацієнтів та клінічних ознак захворювань.

5. Вивчити і засвоїти питання сестринського догляду за пацієнтами на первинній, вторинній, третинній та спеціалізованій ланках медичного обслуговування населення згідно сучасних клінічних настанов та згідно учбової програми.

6. Розширити і поглибити науковий світогляд, клінічного мислення в питаннях інклюзивної освіти, опираючись на Концепцію розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року.

7. Вивчити і поглибити знання з програм сімейно-орієнтованого медсестринства в громаді, посилення ролі медсестер у громадському здоров'ї.

8. Набути професійних компетенцій з питань первинної і вторинної профілактики різних захворювань , проведення скринінгових програм виявлення факторів ризику розвитку певних захворювань та методи і заходи управлінням здоров'ям.

9. Набути фахових знань та вмінь з питань медичного менеджменту, цифрових компетенцій, симуляційних кейс-методів в розпізнаванні різної патології.

10. Набути фахових знань та вмінь з питань медичного менеджменту, цифрових компетенцій, симуляційних кейс-методів в розпізнаванні різної патології у внутрішньої медицини.

11. Вивчити і засвоїти класифікацію хвороб за клінічними проявами, перебігом, стадіями, активністю патологічного процесу, ускладненнями тощо, що необхідно для загальної орієнтації середнього медичного працівника і його компетенцій для здійснення медсестринського процесу під час розпізнаванні різних захворювань, оволодіти медсестринським процесом при патології внутрішніх органів, який здійснюється в такій послідовності:

Етапи медсестринського процесу:

I — медсестринське обстеження (скарги пацієнта, анамнестичні дані, об'єктивно);

II — медсестринська діагностика (перераховані медсестринські діагнози — ознаки захворювання, на які медична сестра може впливати, надавати допомогу пацієнтові в межах своєї компетенції);

III — планування медсестринських втручань за схемою:

— підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;

— підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження;

— спостереження за пацієнтом і вирішення його дійсних проблем;

— виконання призначень лікаря;

— вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта;

— навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

IV — реалізація плану медсестринських втручань, в якому розшифровуються всі пункти III етапу.

V — оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

12. Вивчити і набути фахових вмінь, сучасних методів надання невідкладної долікарської допомоги на первинній, вторинній, спеціалізованій, високоспеціалізованій ланці медичного обслуговування дитячого населення.

13. Вивчити і набути цифрових компетентностей в медицині і в галузі, набути і формувати професійні цифрові навички для надання кваліфікованої медичної допомоги.

14. Набути фахових медичних знань для проведення профілактичних заходів інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунопрофілактику, включаючи її популяризацію спрямованих на охорону здоров'я громадян України в розбудові громадського здоров'я.

Медсестринство у внутрішній медицині, як навчальна дисципліна:

— ґрунтується на вивченні студентами таких дисциплін: “Анатомія людини”, “Фізіологія”, “Мікробіологія”, “Фармакологія та медична рецептура”, “Основи медсестринства”, “Основи психології та міжособове спілкування”, “Основи профілактичної дисципліни”;

— інтегрується з такими дисциплінами: “Медсестринство у сімейній медицині”, “Медсестринство у хірургії”, “Медсестринство в акушерстві”, “Медсестринство в онкології”, “Медсестринство в дерматовенерології”, “Медсестринство в педіатрії”, “Медсестринство в інфектології” тощо.

Завдання навчальної дисципліни

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- історію вчення про внутрішні хвороби;
- структуру всіх підрозділів надання медичної допомоги населенню;
- етапи медсестринського процесу;
- основну роль медсестринства у внутрішній медицині;
- основні симптоми і синдроми при патології внутрішніх органів:
 - органів дихання;
 - серцево-судинної системи;
 - органів травлення;
 - нирок та сечовивідних шляхів;
 - сполучної тканини;
 - системи крові;
 - ендокринної системи;
- методи діагностики у внутрішній медицині, підготовку пацієнтів до них та участь медсестри в їх проведенні;
- основні методи лікування внутрішніх хвороб і роль медсестри у виконанні призначень лікаря та ефективності лікування;
 - методи спостереження, догляду за пацієнтами;
 - суть опіки над пацієнтам, принципи обслуговування хворих за принципом інклюзії;
 - правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі;
 - принципи медичної етики та деонтології, їх юридичну відповідальність;
 - принципи медичного менеджменту і цифрових медичних систем;
 - чинні накази МОЗ України, ВООЗ, ЮНІСЕФ, сучасні протоколи та положення ведення хворих, які регламентують діяльність лікувально-профілактичних закладів та медсестер;

правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Студенти повинні вміти:

- спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово;
- дати медсестринську оцінку стану пацієнта в клініці внутрішніх хвороб;
- проводити медсестринське обстеження пацієнта;
- готувати пацієнтів до діагностичних і лікувальних процедур;
- проводити реалізацію медсестринських втручань та їх корекцію;
- проводити профілактичні заходи для забезпечення інфекційної безпеки пацієнта

і медичної сестри;

- надавати медсестринську допомогу пацієнтам при критичних станах:

- задишці;
- нападі бронхіальної астми;
- кашлі;
- кровохарканні;
- легеневій кровотечі;
- стенокардії;
- інфаркті міокарда;
- гіпертонічному кризі;
- гострій серцевій недостатності;
- гострій судинній недостатності;
- перфорації шлунка;
- стравохідній, шлунковій, кишковій кровотечах;
- печінковій коліці;
- гострій затримці сечі;
- нирковій коліці;
- геморагічному синдромі;
- гіперглікемічній комі;
- гіпоглікемічній комі;
- гіпер-, гіпотермії;

- навчати пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;
- володіти технікою медсестринських маніпуляцій;
- вирішувати супутні проблеми та потреби пацієнта;
- вміти оцінювати якість надання медичної допомоги;

□ структуру функціонування всіх типів лікувально-профілактичних закладів в Україні, роль і завдання медсестри в лікувально-діагностичному процесі, профілактиці захворювань опираючись на мед сестринські теорії і мед сестринський процес;

□ нормативно-правове забезпечення сучасної державної політики України щодо охорони здоров'я громадян України з урахуванням воєнного стану;

□ методи пропаганди здорового способу життя, фактори ризику розвитку захворювань, методи профілактики захворювань, методи охорони громадського здоров'я;

□ професійну комунікацію – як базову професійну компетентність, цифрові навички, цифрові компетентності, принципи телемедицини, штучного інтелекту в медицині;

□ набути вміння та навички виконання різних медсестринських маніпуляцій; що рекомендується приділяти увагу не лише оволодінню маніпуляційною технікою, а й майстерністю спілкування сестри медичної з пацієнтами та їх оточенням, навчанні пацієнта та (або) членів його сім'ї необхідними навичками догляду за хворими в стаціонарних та в домашніх умовах;

□ особливості протиепідемічних заходів в структурах лікувально-профілактичних закладів, принципи і методи дезінфекції та стерилізації, їх значимість в забезпеченні лікувально-охоронного режиму та інфекційної безпеки на всіх етапах медичного обслуговуванні населення;

□ принципи обслуговування пацієнтів в цифровій системі охорони здоров'я e-Health, пацієнтоорієнтованій структурі надання медичних послуг в медицині;

□ етіологію, симптоматику, сучасні методи обстеження, принципи лікування та профілактичні заходи під час захворювання різних органів і систем, питання догляду, вихожування важкохворих, агонуючих з позицій мед сестринського процесу при різних захворюваннях;

□ психо-соціальні та соціально-гігієнічні заходи безпеки неінфекційних та інфекційних захворювань у всіх вікових групах населення, принципи вакцинації та імунопрофілактики;

□ виписування, зберігання і застосування лікарських засобів, способи і засоби введення ліків у внутрішній медицині;

□ етіологію, симптоматику, лікування загрозливих для життя станів, організацію та надання при них невідкладної кваліфікованої долікарської медичної допомоги в цивільних умовах та умовах воєнного стану;

□ здатність працювати в міждисциплінарні команді, проявляти навички міжособистісної взаємодії, приймати обґрунтовані клінічні рішення;

□ вміння приймати компетентні рішення в умовах надзвичайних станів, надавати

кваліфіковану медичну та долікарську допомогу, скеровувати на подальші етапи надання медичної допомоги;

правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;

об'єктивне ведення медичної документації в цифрових медичних системах та інших облікових документах, знаючи юридичну відповідальність.

3. Компетентнісний потенціал предмета та програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студента мають бути сформовані компетенції:

<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.</p>
<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 8. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.</p> <p>СК 2. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 3. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні,</p>

	<p>культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.</p> <p>СК 4. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.</p> <p>СК 5. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.</p> <p>СК 6. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в нестандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.</p> <p>СК 7. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосуванні дезінфікуючих засобів.</p> <p>СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 9. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта , дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.</p> <p>СК 10. Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.</p> <p>СК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.</p> <p>СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).</p> <p>СК 13. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.</p> <p>СК 14. Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунізацію, включаючи її популяризацію.</p> <p>СК 15. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я для проведення досліджень. Критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.</p> <p>СК 16. Здатність до використання професійно профільних знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів..</p> <p>СК 17. Здатність організовувати та забезпечувати мед-</p>
--	--

	сестринську діяльність, спрямовану на забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя, раннє виявлення та профілактика порушень у дітей, покращення їхнього розвитку, підвищення якості їхнього життя, супровід і підтримку сімей з дітьми у яких виявлено порушення розвитку.
--	--

4. Формат курсу: очний (offline)

5. Тривалість курсу: 300 год. (10 кредитів ECTS), з них 204 год. аудиторної роботи, 96 год. самостійної роботи.

6. Статус освітнього компонента: обов'язковий.

7. Пререквізити: основи медсестринства.

8. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Списування при оцінюванні успішності здобувача освіти під час контрольних заходів на практичних заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом, дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем освіти здійснюється згідно з встановленим в коледжі графіком відпрацювань пропущених занять. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених коледжем для виконання видів письмових робіт з освітнього компонента. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітнього компонента (апеляцій). Здобувачі і освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітнього компонента, отриманої під час контрольних заходів.

9. Структура навчальної дисципліни

з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Вчення про медсестринство у внутрішній медицині. Методи обстеження пацієнта в клініці внутрішніх хвороб	6	2	—	
	Методи обстеження пацієнта медичною сестрою в клініці внутрішніх хвороб	16	4	20	
	Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння	14	8	20	
	Хвороби серцево-судинної системи	14	8	20	
	Підсумкова практика студентів	20		20	
	Захворювання органів травлення	14	4	20	
	Хвороби нирок та сечовивідних шляхів	14	6	20	
	Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання	14	6	20	
	Хвороби системи крові	14	8	20	
0	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі	14	4	20	
	Самостійна робота	108			108
	Усього	338	50	180	108

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

з/п	Теми	Кількість годин
	Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок	2
	Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	3
	Ендоскопічні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	2
	Ультразвукові методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	3
	Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	2
	Пневмосклероз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2

	Емфізема легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
	Абсцес легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
	Професійна інтоксикація: свинцем, хлороорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
0	Вібраційна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
1	Променева хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
2	Кардіоміопатія. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
3	Міокардити неревматичного походження. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
4	Септичний ендокардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
5	Гострий та хронічний перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
6	Підготовка пацієнта до діагностичних процедур в поліклінічному відділенні	2
7	Основи здорового способу життя. Навчання пацієнта і його оточення	2
8	Навчання пацієнта та його оточення техніці застосування різних лікувальних засобів	2
9	Основи раціонального та дієтичного харчування. Навчання пацієнта і його оточення	2
0	Специфічна та неспецифічна профілактика туберкульозу. Виготовлення санітарного бюлетеня	2
1	Методи визначення добового діурезу, водного балансу. Навчання пацієнта і його оточення	2
2	Медична та соціальна реабілітації в кардіології. Відпрацювання навичок та вмінь	2
3	Медична реабілітація в інфарктному відділенні. Відпрацювання навичок та вмінь	2
4	Медична та соціальна реабілітація у відділенні постінфарктної реабілітації. Відпрацювання навичок та вмінь	2
5	Медсестринський процес при хворобах органів дихання. Удосконалення практичних навичок та умінь	2
6	Медсестринський процес при хворобах серцево-судинної системи. Удосконалення практичних навичок та умінь	2
7	Запальні захворювання тонкої кишки. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
8	Запальні процеси товстої кишки. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
9	Функціональні розлади шлунка. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2

0	Гострі стани в гастроентерології. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
1	Панкреатит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
2	Рак шлунка. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
3	Печінкова недостатність. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
4	Гестози. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
5	Амілоїдоз нирок. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
6	Проведення рекомендацій дієтотерапії при захворюваннях нирок. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
7	Види діалізу. Участь у проведенні діалізу. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
8	Системний васкуліт. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
9	Дерматоміозит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
0	Деформівний остеоартрит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
1	Вузликівий перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
2	Сироваткова хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
3	Синдром Лаєла. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
4	Анемія. Проведення рекомендацій дієтотерапії. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
5	Мієломна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
6	Злоякісні лімфоми. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
7	Тромбофілії. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
8	Захворювання наднирників. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
9	Захворювання гіпофізу. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
0	Пухлини щитоподібної залози. Мед сестринське обстеження. Реалізація мдсестринських втручань	2
1	Тиреоїдит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
2	Гіповітамінози. Причини виникнення та проблеми пацієнта, вирішення, відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
	Нецукровий діабет. Медсестринський процес. Відпрацювання	2

3	практичних навичок та вмінь	
		Усього 108

10. Форми і методи навчання

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції, практичні заняття; самостійна робота студентів (СРС); консультації.

11. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт.

Зважаючи на актуальність проблеми модернізації змісту освіти, варто надавати перевагу інтерактивним методам подання навчального матеріалу, як-от: створення проблемних ситуацій, симуляційних клінічних кейсів при вивченні того чи іншого патологічного стану, виявленого в дитячому організмі, робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); елементи рольових вправ, наближених до клінічних виробничих ситуацій; застосування сформованого клінічного мислення; метод «моделювання ситуації (переважно виробничої)» тощо; спонукати здобувачів освіти до використання комп'ютерних технологій, штучного інтелекту, симуляційних принципів клінічних ситуацій, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних клінічних практичних ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті професійні практичні навички для охорони здоров'я дитячого населення та охорони громадського здоров'я в цілому.

12. Види та форми контролю

Поточний контроль

Контроль знань на кожному занятті: усне та письмове опитування.

Контроль змістових модулів: усне та письмове опитування.

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів.

Семестровий контроль

Форма семестрового контролю: екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг не менше 36 рейтингових балів, наявність мінімальної кількості балів за контроль змістового модулю, відсутність

невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

13. Оцінювання знань

Протягом вивчення освітнього компоненту всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Підсумковий контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (кредиту). Вивчення освітнього компоненту закінчується екзаменом.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем і питань, які студент опрацьовує самостійно і вони не належать до структури практичного заняття.

14. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

За національною шкалою практичні завдання різного ступеню складності.

Рівень	Оцінка	Вимоги до знань та вмінь
Незадовільний	2	Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.
Задовільний	3	Оцінка «задовільно» виставляється студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.
Добрий	4	Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.
Відмінний	5	Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

За 100-бальною (рейтинговою) шкалою

Максимальна кількість рейтингових балів, що присвоюється студентам при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – 100, в т. ч. за поточну навчальну діяльність – 60 балів, за результатами модульного контролю – 40 балів. Оцінка за освітній компонент виставляється як середня арифметична оцінка засвоєння всіх модулів і має визначення за системою ECTS та за традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

15. Оцінювання поточної навчальної діяльності

При засвоєнні кожної теми модулю за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за бальною шкалою, у межах визначеної для теми кількості балів.

16. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів.

17. Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Під час контролю за змістовими модулями.

18. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Екзамен.

Після закінчення вивчення модулю, поточна навчальна діяльність оцінюється шляхом додавання кількості балів, набраних студентом за змістові модулі. Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю, з додаванням балів за самостійну роботу, дорівнює 60 балам. Мінімальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю, з додаванням балів за самостійну роботу, дорівнює 36 балам.

Оцінювання семестрового контролю здійснюється в межах від 24 до 40 балів.

Оцінка за освітній компонент А, В, С, D, Е виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Конвертація кількості балів за освітній компонент в оцінки за шкалою ECTS та національною шкалою

Бали	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно (зараховано)	A
82–89	Дуже добре (зараховано)	B
75–81	Добре (зараховано)	C
67–74	Задовільно (зараховано)	D
60–66	Достатньо (зараховано)	E

35–59	Незадовільно (незараховано)	FX
1–34	Не допущений	F

Оцінка з освітнього компоненту FX, F виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з освітнього компоненту після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання не більше 2 разів під час канікул та впродовж 2 (додаткових) тижнів після закінчення семестру за графіком, затвердженим директором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенню вивчення освітнього компоненту (не виконали робочу програму хоча б з одного модулю, або не набрали за поточну навчальну діяльність з модулю мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

19. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Реалізацію освітньо-професійної програми зі спеціальності забезпечують педагогічні працівники з повною вищою. Матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності відповідає технологічним вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

20. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Виявляти проблеми пацієнта, формулювати медсестринський діагноз.
2. Складати індивідуальні плани медсестринського догляду за пацієнтом, використовуючи стандартні плани догляду.
3. Складати індивідуальні плани навчання пацієнта, використовуючи стандартні плани навчання.
4. Дезінфікувати й утилізувати використаний одноразовий медичний інструментарій.
5. Дезінфікувати інструменти медичного призначення.
6. Обробляти руки до і після виконання будь-якої маніпуляції.
7. Обробляти руки і слизові оболонки при контакті з біологічними рідинами.
8. Готувати мийні і дезінфекційні розчини різної концентрації.
9. Дезінфікувати предмети догляду.
10. Проводити передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення.
11. Контролювати якість передстерилізаційного очищення.
12. Стерилізувати медичний інструментарій методом кип'ятіння (у домашніх умовах).
13. Стерилізувати інструменти в повітряному стерилізаторі. Контролювати якості

стерильності.

14. Готувати перев'язувальний матеріал, укладати в стерилізаційні коробки. Контролювати якість стерильності при стерилізації в автоклаві.
15. Надягати стерильний халат, шапочку, маску, гумові рукавички.
16. Заповнювати паспортну частину індивідуальної карти стаціонарного хворого, журнал прийому пацієнтів.
17. Проводити огляд і здійснювати відповідні заходи при виявленні педикульозу.
18. Визначати ступінь ризику розвитку пролежнів у пацієнта.
19. Проводити заходи з профілактики пролежнів.
20. Обробляти шкіру за наявності пролежнів.
21. Здійснювати заходи з догляду за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей).
22. Здійснювати заходи з догляду за очима (промивання, закапування крапель, закладання мазі, ванночки).
23. Здійснювати заходи з догляду за вухами, оброблювання зовнішнього слухового ходу.
24. Здійснювати заходи з догляду за носовими ходами.
25. Здійснювати заходи з догляду за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, полоскання, аплікації).
26. Подавати сечоприймач, металеве і гумове судно тяжкохворим.
27. Складати порційну вимогу на харчування хворих.
28. Складати приблизне добове меню згідно з рекомендованою дієтою.
29. Годувати тяжкохворого пацієнта з ложки і напувальниці.
30. Здійснювати штучне харчування пацієнта (на фантомі).
31. Вимірювати температуру тіла. Реєструвати дані термометрії в температурному листі.
32. Підраховувати частоту дихальних рухів. Реєструвати дані в температурному листі.
33. Визначати життєву ємність легень за допомогою спірометра.
34. Подавати кисень з кисневої подушки.
35. Подавати кисень через носові катетери.
36. Досліджувати пульс. Реєструвати дані в температурному листі.
37. Вимірювати артеріальний тиск. Реєструвати дані в температурному листі.
38. Визначати набряки.
39. Надавати допомогу під час блювання, аспірації блювотних мас.
40. Застосовувати газовідвідну трубку.
41. Застосовувати очисну клізму.
42. Застосовувати сифонну клізму.

43. Застосовувати лікувальну мікроклізму.
44. Застосовувати лікувальну краплинну клізму.
45. Застосовувати олійну клізму.
46. Застосовувати гіпертонічну клізму.
47. Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером.
48. Промивати сечовий міхур.
49. Застосовувати банки.
50. Накладати гірчичники.
51. Накладати зігрівальний компрес.
52. Накладати охолоджувальний компрес.
53. Застосовувати міхур з льодом.
54. Застосовувати грілку.
55. Застосовувати п'явки.
56. Навчати пацієнта користунню кишеньковим інгалятором.
57. Закрапувати краплі в очі, ніс, вуха, закладати мазь за нижнє повіко.
58. Збирати стерильний багаторазового використання шприц з крафт-пакета.
59. Збирати одноразовий стерильний шприц.
60. Набирати лікарські засоби з ампули і флакона.
61. Розводити і розрахувати дозу антибіотика.
62. Виконувати внутрішньошкірні ін'єкції (на фантомі).
63. Виконувати підшкірні ін'єкції (на фантомі).
64. Виконувати внутрішньом'язові ін'єкції (на фантомі).
65. Виконувати внутрішньовенні ін'єкції (на фантомі).
66. Брати кров з вени для лабораторного дослідження (на фантомі).
67. Збирати і заповнювати систему для внутрішньовенних вливань.
68. Виконувати внутрішньовенне краплинне вливання ліків(на фантомі).
69. Брати харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу.
70. Брати кал для копрологічного та бактеріологічного дослідження.
71. Брати кал на приховану кров, яйця гельмінтів.
72. Брати сечу на загальний аналіз, за методом Нечипоренка, на діастазу.
73. Брати сечу за методом Зимницького (визначити питому вагу).
74. Брати сечу на глюкозу, білок, фенілкетонурію, 17-кетостероїди, бактеріологічне дослідження.
75. Брати кров з вени для бактеріологічного дослідження (на фантомі).
76. Промивати шлунок пацієнту в свідомому стані (на фантомі).

77. Промивати шлунок пацієнту в непритомному стані (на фантомі).
78. Брати промивні води шлунка для дослідження.
79. Проводити дослідження секреторної функції шлунка з ентеральними і парентеральними подразниками (на фантомі).
80. Проводити дуоденальне зондування (на фантомі).
81. Готувати пацієнта та оснащення до проведення плевральної пункції.
82. Готувати пацієнта та оснащення до проведення абдомінальної пункції.
83. Готувати пацієнта та оснащення до проведення люмбальної пункції.
84. Визначати та оцінювати силу м'язів.
85. Виконувати антропометричні дослідження.

21. Перелік практичних навичок та вмінь до вивчення курсу

1. Проведення санітарної обробки пацієнта.
2. Обробка волосся при виявленні педикульозу.
3. Антропометрія.
4. Долікарська допомога хворому при погіршенні стану під час приймання гігієнічної ванни.
5. Приготування дезінфікуючих розчинів потрібної концентрації.
6. Дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни хворого, посуду.
7. Дезінфекція використаних голок, шприців, інструментарію.
8. Контроль якості передстерилізаційної обробки.
9. Стерилізація медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду.
10. Контроль стерилізації.
11. Приготування ліжка пацієнту.
12. Заміна натільної і постільної білизни лежачому хворому.
13. Транспортування та перекладання пацієнта.
14. Догляд за шкірою. Вмивання лежачих хворих, обтирання.
15. Догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка, гоління.
16. Підмивання лежачих хворих.
17. Заходи з профілактики пролежнів.
18. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
19. Туалет очей: промивання, очні ванночки .
20. Очищення зовнішнього слухового проходу.
21. Туалет носа, очищення носових ходів.

22. Догляд за порожниною рота: зрошення, полоскання, чищення зубів.
23. Подавання судна і сечоприймача лежачим пацієнтам.
24. Складання порційної вимоги.
25. Складання дісти при різних захворюваннях.
26. Годування лежачого хворого з ложки, напувальника.
27. Введення харчових сумішей через зонд.
28. Годування хворих через гастростому, обробка шкіри навколо гастростоми.
29. Участь медсестри в роздаванні їжі, годуванні пацієнтів.
30. Вимірювання температури тіла. Графічне та цифрове зображення температури.
31. Догляд за пацієнтами в гарячці та під час критичного зниження температури тіла.
32. Підрахунок частоти дихання, запис в температурному листку.
33. Визначення життєвої ємкості легень за допомогою спірометра.
34. Допомога пацієнтам під час кашлю, задишки, кровохаркання та легеневої кровотечі.
35. Подання кисню з кисневої подушки, через носовий катетер.
36. Визначення пульсу, його характеристика, графічне та цифрове записування в температурному листку.
37. Вимірювання артеріального тиску, його реєстрація.
38. Допомога пацієнтам при болях у серці, непритомності, колапсі.
39. Визначення набряків, добового діурезу, водного балансу.
40. Проведення реанімаційних заходів.
41. Накладання гірчичників.
42. Накладання зігрівальних компресів, у тому числі на вухо.
43. Накладання охолоджувальних компресів.
44. Застосування грілки та міхура з льодом.
45. Гірудотерапія.
46. Проведення водних процедур (лікувальні ванни).
47. Техніка процедури УФО, солюкс.
48. Вибір призначень з листка лікарських призначень пацієнта.
49. Складання вимоги-накладної на лікарські засоби.
50. Розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їх застосування.
51. Зовнішнє застосування ліків: втирання мазей, накладання пластирів, застосування присипок.
52. Закапування крапель в ніс, вуха, очі. Закладання мазі за повіки.
53. Користування кишеньковим інгалятором.
54. Ентеральне введення ліків: пероральне, сублінгвальне.

55. Введення ректальних та вагінальних свічок.
56. Миття рук медсестри та одягання стерильних рукавичок.
57. Збирання стерильного шприца одноразового використання.
58. Набирання ліків із ампул і флаконів.
59. Внутрішньошкірна ін'єкція.
60. Проведення проб на чутливість до лікарських засобів, проби Манту.
61. Підшкірна ін'єкція.
62. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози та введення інсуліну.
63. Введення олійних розчинів, обробка інструментів після ін'єкції.
64. Внутрішньом'язова ін'єкція.
65. Розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків.
66. Техніка накладання джгута та виконання венепункції.
67. Внутрішньовенне струминне введення лікарських засобів.
68. Монтаж та заповнення системи для внутрішньовенних вливань.
69. Внутрішньовенне краплинне введення лікарських засобів.
70. Техніка кровопускання.
71. Допомога пацієнту під час блювання, аспірації блювотних мас.
72. Промивання шлунку.
73. Застосування газовивідної трубки.
74. Клізми: очисна, сифонна, лікувальна та гіпертонічна.
75. Катетеризація та промивання сечового міхура.
76. Забір крові з вени для лабораторного дослідження (бактеріологічного, біохімічного).
77. Техніка взяття мазка із зів'я і носа.
78. Забір харкотиння для лабораторного дослідження (загального, бактеріологічного).
79. Забір блювотних мас і промивних вод шлунку для лабораторного дослідження.
80. Забір калу для лабораторного дослідження: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, яйця гельмінтів.
81. Підготовка пацієнта і техніка виконання зондових процедур.
82. Забір сечі для загального аналізу, дослідження на глюкозу, амілазу.
83. Визначення добового діурезу, водного балансу.
84. Забір сечі за методом Зимницького, Нечипоренка.
85. Забір сечі для бактеріологічного дослідження.
86. Виписування скерувань у лабораторію на всі види досліджень.
87. Підготовка пацієнта та участь сестри медичної у рентгенологічному обстеженні шлунку, кишок, холецистографії, урографії.

88. Проведення проби на чутливість до контрастної речовини.
89. Підготовка пацієнта та участь сестри медичної у бронхоскопії, цистоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії та ректороманоскопії.
90. Плевральна пункція (плевроцентез): підготовка пацієнта, оснащення, допомога лікарю, догляд та спостереження за пацієнтом під час і після процедури.
91. Люмбальна пункція: підготовка пацієнта, оснащення, допомога лікарю, догляд та спостереження за пацієнтом під час і після процедури.
92. Абдомінальна пункція: підготовка пацієнта, інструментарію, допомога лікарю, догляд та спостереження за пацієнтом під час та після маніпуляції.
93. Суб'єктивне і об'єктивне обстеження пацієнта.
94. Виявлення і формулювання проблем пацієнта.
95. Складання і реалізація плану медсестринських втручань.
96. Задоволення потреб пацієнта, вирішення проблем.
97. Навчання пацієнта і членів родини само- і взаємодогляду.
98. Ведення медсестринської документації.

22. Перелік питань до підсумкового контролю

1. Історія розвитку та становлення медсестринства у світі та в Україні.
2. Роль сестри медичної в лікувальному процесі. Права та обов'язки сестри медичної.
3. Типи закладів охорони здоров'я, їх структура та функції.
4. Приймальне відділення лікарні, об'єм роботи медсестри.
5. Прийом, реєстрація та санітарна обробка пацієнта.
6. Санітарно-протиепідемічний режим закладів охорони здоров'я. Поняття інфекційної безпеки.
7. Види та методи дезінфекції.
8. Методи стерилізації.
9. Лікувально-охоронний режим, його елементи та значення для пацієнта.
10. Режими фізичної активності.
11. Транспортування та перекладання пацієнтів.
12. Медсестринські втручання для задоволення потреби пацієнта з дотримання особистої гігієни.
13. Заміна постільної та натільної білизни тяжкохворому. Правила зберігання чистої та брудної білизни в стаціонарі.
14. Туалет очей, слухових проходів, носових ходів, порожнини рота тяжкохворого.
15. Пролежні. Фактори ризику розвитку пролежнів, стадії утворення,

- локалізація. Медсестринські втручання з метою профілактики пролежнів.
16. Лікувальне харчування, основні принципи. Годування тяжкохворих.
 17. Харчування хворих в стаціонарі. Контроль за передачами з дому, зберіганням продуктів харчування. Складання порційної вимоги.
 18. Дієтичне харчування.
 19. Штучне годування: через зонд, гастростому, за допомогою живильної клізми, парентеральне.
 20. Термометр: будова, правила зберігання і користування, дезінфекція.
 21. Вимірювання температури тіла, реєстрація (цифрова, графічна), оцінка результатів.
 22. Стадії гарячки, основні симптоми. Догляд за пацієнтами в гарячці.
 23. Спостереження за диханням (частота, глибина, ритм). Підрахунок частоти дихальних рухів, цифровий та графічний запис.
 24. Проблеми пацієнта при захворюваннях органів дихання.
 25. Медсестринські втручання для задоволення потреби пацієнта в нормальному диханні.
 26. Правила користування індивідуальною плювальницею, її дезінфекція.
 27. Оксигенотерапія: техніка подачі кисню з кисневої подушки, через апарат Боброва.
 28. Пульс: техніка дослідження, властивості, цифрове та графічне зображення в температурному листку, порушення пульсу.
 29. Артеріальний тиск: техніка вимірювання, оцінка, цифровий та графічний запис, порушення АТ.
 30. Проблеми пацієнта при порушенні функцій серцево-судинної системи. Надання допомоги при гострій судинній недостатності.
 31. Проблеми пацієнта з порушенням функцій травного каналу. Допомога пацієнту під час блювання.
 32. Промивання шлунка, показання, протипоказання, техніка виконання.
 33. Очисна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
 34. Сифонна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
 35. Краплинна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
 36. Лікувальна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
 37. Олійна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
 38. Метеоризм, застосування газовивідної трубки.
 39. Проблеми пацієнта з порушенням функцій сечовидільної системи.
 40. Заходи при затримці сечі. Катетеризація сечового міхура у чоловіків та жінок.
 41. Показання та техніка промивання сечового міхура.
 42. Механізм дії грілки: показання, протипоказання, техніка застосування.

43. Механізм дії, показання до призначення, техніка застосування міхура з льодом.
44. Показання, протипоказання, анатомічні ділянки, техніка постановки банок.
45. Показання, протипоказання, техніка накладання гірчичників.
46. Показання, протипоказання, види та застосування компресів.
47. Водолікування. Загальні і місцеві ванни. Надання першої допомоги пацієнту в разі погіршення стану під час приймання ванни.
48. Світлолікування. Показання, протипоказання, можливі ускладнення при застосуванні лампи солюкс, УФО, Мініна.
49. Правила виписування та отримання лікарських засобів у стаціонарі.
50. Правила зберігання, розміщення та обліку ліків у відділенні.
51. Організація роздавання ліків у відділенні.
52. Зовнішнє застосування ліків: втирання мазей, закапування крапель в ніс, вуха, очі. Інгаляції.
53. Ентеральне введення ліків: через рот, під язик, ректальне.
54. Парентеральний спосіб введення ліків, переваги і недоліки, інструментарій.
55. Внутрішньошкірні ін'єкції: призначення, анатомічні ділянки, техніка виконання.
56. Проба Манту та проба на чутливість до медикаментів. Оцінка результатів.
57. Особливості введення олійних розчинів, можливі ускладнення, їх профілактика.
58. Розрахунок дози та правила введення інсуліну.
59. Внутрішньом'язові ін'єкції: призначення, анатомічні ділянки, техніка виконання.
60. Розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків.
61. Венепункція: призначення, інструментарій, техніка проведення.
62. Внутрішньовенне струминне введення ліків.
63. Забір крові з вени для лабораторного дослідження.
64. Кровопускання: показання, протипоказання, техніка виконання, можливі ускладнення.
65. Внутрішньовенне краплинне введення ліків. Будова та монтаж системи для інфузійної терапії.
66. Можливі ускладнення ін'єкцій, причини виникнення, надання допомоги.
67. Взяття мазка з зіву та носа, мета, скерування у лабораторію.
68. Лабораторне дослідження харкотиння. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування біологічного матеріалу в лабораторію.
69. Лабораторне дослідження сечі. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування біологічного матеріалу у лабораторію.
70. Лабораторне дослідження калу. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування біологічного матеріалу в лабораторію.

71. Підготовка пацієнтів та участь сестри медичної у рентгенологічному обстеженні органів травлення, іригоскопії, холецистографії, урографії.
72. Підготовка пацієнтів та участь медсестри в ендоскопічних та ультразвукових обстеженнях.
73. Участь сестри медичної у проведенні плевральної пункції: підготовка пацієнта, оснащення, спостереження та догляд за пацієнтом.
74. Участь сестри медичної у проведенні абдомінальної пункції: підготовка пацієнта, оснащення, спостереження та догляд за пацієнтом.
75. Участь сестри медичної у проведенні люмбальної пункції: підготовка пацієнта, оснащення, спостереження та догляд за пацієнтом.
76. Кабінет медичної статистики. Основні форми медичної документації, їх призначення.
77. Ведення медичної документації.
78. Медична етика і деонтологія, їх значення в професійній діяльності сестри медичної.
79. Порушення етико-деонтологічних норм, їх наслідки для пацієнтів.
80. Ієрархія людських потреб по А. Маслоу, п'ять ступенів.
81. Роль сестри медичної у задоволенні людських потреб.
82. Основні поняття та положення медсестринських моделей.
83. Характеристика основних медсестринських моделей.
84. Медсестринські моделі В.Хендерсон та Мойри Аллен.
85. Людські потреби – основа медсестринського догляду.
86. Застосування медсестринських моделей на практиці.
87. Визначення медсестринського процесу, етапи та значення для догляду.
88. Удокументування медсестринського процесу.
89. Санітарно-освітня робота щодо здорового способу життя, загартування, рухової активності, раціонального харчування, активного довголіття, планування сім'ї.

23. Рекомендована література

Основна:

1. Анна Р. Довер, Дж. Аластер Іннес, Карен Фейргерст. Клінічний огляд за Маклаудом: 15-е вид. Київ: Медицина, 2024. 479 с.
2. Догляд за хворими (практика): підруч. / за ред. О. М. Ковальової [та ін.]. Київ: Медицина, 2018. 488 с.
3. Загальна практика — сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 2. Внутрішня медицина і педіатрія в загальнолікарській практиці: підручник / за ред.: Л. С. Бабінець. Київ: Медицина, 2025. 479 с.

4. Інфекційні хвороби: підручник / В. М. Козько [та ін.]; ред. В. М. Козько.
5. Київ: Медицина, 2019. 312 с.
6. Касевич Н. М. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. / Н. М. Касевич. Київ: Медицина, 2018. 480 с.
7. Касевич Н. М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник / Н. М. Касевич; ред. В. І. Литвиненко. Київ: Медицина, 2017. 424 с.
8. Ковальова О. М. Деонтологія в медицині: підруч. / О. М. Ковальова, Н. А. Сафаргаліна-Корнілова, Н. М. Герасимчук. Київ: Медицина, 2018. 240 с.
9. Кравець Р. С. Ділова українська мова. За новим Українським правописом: навч. посіб. / Р. С. Кравець. Київ: Алерта, 2025. 350 с.
10. Лавренко А. В. Догляд за хворими. Практика: навч. посіб. / А. В. Лавренко, О. А. Борзих. Львів: Магнолія, 2020. 204 с.
11. Лісовий В. М. Основи медсестринства : підручник / В. М. Лісовий, Л. П.
12. Ольховська, В. А. Капустник. Київ: Медицина,
13. 2018. 912 с.
14. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І. С. Зозуля [та ін.] ; ред. І. С. Зозуля. Київ: Медицина, 2017. 960 с.
15. Практикум із внутрішньої медицини: терапія: навч. посіб. / за ред. О. С.
16. Стасишин. Київ: Медицина, 2021. - 136 с.
17. Сестринська справа: підручник / Н. М. Касевич [та ін.]; ред.: В. І. Литвиненко, Н. М. Касевич. Київ: Медицина, 2017. 816 с.
18. Сакевич В. Д. Методологія алгоритмів виконання практичних навичок з основ медсестринства: навч.-метод. посіб. Ч. 2 / В. Д. Сакевич, Ю. М. Казаков, Т. А. Трибрат. Львів: Магнолія, 2024. 76 с.
19. Сімейна медицина: у 3 кн. : підруч. для студ. ВМНЗ IV рівня акредитації. Кн. 2. Симптоми і синдроми у клініці внутрішніх хвороб / за ред.: О. М. Гиріної, Л. М. Пасієшвілі. Київ: Медицина, 2016. 456 с.
20. Скрипник І. М. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини / І.М. Скрипник, Н.П. Приходько, О.А. Шапошник. Київ: Медицина, 2024. 335с.
21. Тестові завдання і ситуаційні задачі з охорони праці в медичній галузі : навч. посіб. / О. П. Яворовський [та ін.] ; за ред. О. П. Яворовського, І. В. Сергеті. Київ: Медицина, 2019. -223 с.

Допоміжна:

1. Антропова Т. О. Медсестринство в сімейній медицині: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів I-III рівнів акредитації / Т. О. Антропова. 4-те вид., випр. Київ: Медицина, 2015. 488 с.
2. Загальна практика – сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 3. Спеціалізована медицина в загальнолікарській практиці: підруч. / Л. С. Бабінець [та ін.]; ред. Л. С. Бабінець. Київ: Медицина, 2025. 463 с.
3. Загальна практика – сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 1. Організація первинної медичної допомоги: підруч. / Л. В. Андріюк [та ін.]; ред. Л. С. Бабінець. Київ: Медицина, 2023. 448 с.
4. Бабінець Л.С. Загальна практика – сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 2. Внутрішня медицина і педіатрія в загальнолікарській практиці: підруч. / Л. С. Бабінець [та ін.]; ред. Л. С. Бабінець. Київ: Медицина, 2025. 479 с.
5. Бабінець, Л. С. Захворювання органів дихання в сімейній медицині : навч. посіб. / Л. С. Бабінець, І. О. Боровик, Л. В. Андріюк. Київ: Медицина, 2019. 312 с.
6. Бабінець Л. С. Захворювання органів травлення у сімейній медицині: навч. посіб. / Л. С. Бабінець, І. О. Боровик, Л. В. Андріюк. Київ: Медицина, 2021. 328 с.
7. Белікова І. В. Громадське здоров'я: навч.-метод. посіб. / І. В. Белікова, І. А. Голованова, Н. О. Ляхова. Львів: Магнолія, 2024. 182с.
8. Внутрішні хвороби: національний підручник : у 2-х ч. Ч. 1. Розділи
9. 1-8 / Л. В. Глушко [та ін.]; ред. Л. В. Глушко. Київ: Медицина, 2022. 680 с.
10. Біохімічні показники в нормі і при патології. 2-е вид. // Л. І. Кобилінська [та ін.]; ред. Л. І. Кобилінська. Київ: Медицина, 2025. 415 с.
11. Гищак Т. В. Основи медичних знань і тактичної медицини / Т. В. Гищак, О. В. Долинна. Київ: Каравела, 2024. 284 с.
12. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / Л. С. Савка, Л. І. Разінкова, О. І. Коцар ; ред.: Л. М. Ковальчук, О. В. Кононов. Київ: Медицина, 2017. 600 с.
13. Інфекційні хвороби: підруч. / В. М. Козько [та ін.]; ред. В. М. Козько. Київ: Медицина, 2019. 312 с.
14. Ісаков Р. І. Медична психологія / Р. І. Ісаков. Київ: Медицина, 2025. 367 с.
15. Історія медицини і медсестринства: навч. посіб. / Л. Ф. Луцик, В. Р. Малюта, В. І. Мельник, О. Г. Григола. Київ: Медицина, 2018. 376 с.
16. Клінічна імунологія та алергологія: підр. / В. В. Чопяк [та ін.]; за ред. В. В. Чопяк, А. М. Гаврилук. Київ: Медицина, 2024. 479 с.

17. Клінічна фармакологія: посібн. / М. В. Хайтович [та ін.]; за ред. М. В. Хайтович, Г. В. Зайченко. Київ: Медицина, 2024. 335 с.
18. Клінічне медсестринство в інфектології: навч. посіб. / В. І. Белдій, У. П. Весклярова, Т. В. Покровська, Л. Г. Вовк. Київ: Медицина, 2022. 264 с.
19. Ковальова О. М. Деонтологія в медицині: підруч. / О. М. Ковальова, Н. А. Сафаргаліна-Корнілова, Н. М. Герасимчук. Київ: Медицина, 2018. 240 с.
20. Козько В. М. Клінічне медсестринство в інфекційних хворобах: навч. посіб. / В. М. Козько, Г. О. Соломенник, К. В. Юрко. Київ: Медицина, 2018. 256 с.
21. Лавренко А. В. Догляд за хворими – практика / А. В. Лавренко, Л. А. Борзих. Львів: Магнолія, 2025. 204 с.
22. Медичне право / Р. А. Майданик [та ін.]. Київ: Юрінком інтер, 2024. 672 с.
23. Медсестринство у внутрішній медицині: підр. / О. С. Стасишин [та ін.]. Київ: Медицина, 2023. 496 с.
24. Основи екології та профілактична медицина: підруч. / Д. О. Ластков [та ін.]. Київ: Медицина, 2017. 472 с.
25. Практикум із внутрішньої медицини: Терапія: навч. посіб. / О. С. Стасишин [та ін.]; за редакцією О. С. Стасишин. Київ: Медицина, 2021. 136 с.
26. Практична охорона праці в медичній галузі: навч. посіб. / О. П. Яворовський [та ін.]; за ред. О. П. Яворовського. Київ: Медицина, 2023. 391 с.
27. Сімейна медицина: реалії і перспективи / за ред. Л. С. Бабінець. Тернопіль: Укрмедкнига, 2024. 1024 с.
28. Сімейна медицина: у 3 кн. Кн. 2. Симптоми і синдроми у клініці внутрішніх хвороб / Л. С. Бабінець [та ін.]; ред.: О. М. Гиріна, Л. М. Пасієшвілі. Київ: Медицина, 2016. 456 с.
29. Скрипник І. М. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини: навч. посіб. / І. М. Скрипник, Н. П. Приходько, О. А. Шапошник. Київ: Медицина, 2024. 335 с.
30. Тарасюк В. С. Паліативно-хоспісна допомога: навч. посіб. / В. С. Тарасюк, Г. Б. Кучанська. Київ: Медицина, 2021. 328 с.
31. Юрко, К. В. Внутрішньо-лікарняні інфекції та інфекційний контроль: навч. посіб. / К. В. Юрко, В. М. Козько, Г. О. Соломенник. Київ: Медицина, 2020. 296 с.

Інформаційні ресурси:

1. UpToDate – Evidence-Based Clinical Decision Support – <https://www.uptodate.com/contents>
2. CDC – Centrs for Disease Control and Prevention – <https://www.cdc.gov>
3. WHO Guidelines – BOO3 – <https://www.who.int/publications/guidelines>

4. NICE - (UK) – клінічні рекомендації – <https://www.nice.org.uk/>
5. База знань з питань органних захворювань – [https:// www.orphadata.com.ua](https://www.orphadata.com.ua)
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <https://www.nbuv.gov.ua>
7. Національна наукова медична бібліотека України – <https://library.gov.ua>
8. Національний портал з імунізації – <https://vaccine.org.ua>
9. МОЗ України – <https://moz.gov.ua>
10. Центр громадського здоров'я МОЗ України – <https://phc.org.ua>
11. Сервіс перевірки контрагентів – <https://youcontrol.con.ua>
12. Мобільний додаток МСА Україна для лікарів – <https://mca.net.ua>
13. Цифрове видавництво Експертус – <https://shop.expertus.media/catalog/okhrona-zdorovya/>